

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 20 (231) ЖОВТЕНЬ

2011

2011 жовтень № 20 (231)

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

За матеріалами

*V Міжнародної науково-практичної конференції
„Ціннісні пріоритети освіти: виклики XXI століття”*

Частина V

Заснований у лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради

Луганського національного університету

імені Тараса Шевченка

(протокол № 1 від 30 серпня 2011 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Бур'ян М. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов А. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**

доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**

доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії “Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучасва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Максименко Г. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Ротерс Т. Т.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чиж О. Н.**

**Редакційні вимоги
до технічного оформлення статей**

Редколегія “Вісника” приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2011.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13–14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Література” або після слів „Література і примітки” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 3 – 4 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1. **Волобуєва Н. А.** Становление государственных форм жизнеустройства детей-сирот в 20-30 годы XX века в Кубанском регионе..... 6
2. **Мальцева О. І.** Зміст, форми та методи роботи загальноосвітньої школи України з сім'єю у 20–30-х роках XX століття..... 13
3. **Мартовицька Н. В.** Розвиток та перспективи вдосконалення системи інституційних закладів Великої Британії для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування..... 18
4. **Маштакова В. О.** Історія соціального виховання на Слобожанщині (XIX – початок XX ст.)..... 27

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

5. **Андреев Ю. С.** Агресивна поведінка підлітків: сутність, причини та види..... 34
6. **Архинова С. П.** Соціально-андрагогічні особливості та умови освіти дорослих..... 43
7. **Байдюк Н. В.** Соціально-педагогічні особливості гендерних відносин у молодіжному середовищі..... 50
8. **Белецька І. В.** Діяльність клубних об'єднань як умова оптимального впливу виховного середовища на процес соціалізації підлітків..... 58
9. **Гаміна Т. С.** Сучасні проблеми виховання дітей підліткового віку..... 68
10. **Егизарьянц А. А.** Психология аккультурации как аспект исследования изменений этнической идентичности..... 83
11. **Золотова Г. Д.** Сучасні аспекти профілактики адиктивної поведінки дітей як фактор модернізації освіти..... 88
12. **Ігнатенко К. В.** Сутнісні характеристики поняття „підготовка прийомних батьків”..... 99
13. **Ковальчук І. А.** Вплив засобів масової комунікації на статеворольову соціалізацію учнів..... 108
14. **Коношенко С. В.** Теоретичні аспекти проблеми виховання здорового способу життя дезадаптованих учнів..... 113
15. **Литвинова Н. А.** Сучасний науковий пошук у сфері педагогічної профілактики підліткової наркоманії..... 118
16. **Отрощенко Н. Л.** Сутнісна характеристика процесу соціально-професійного самовизначення сучасних старшокласників в умовах ринку праці..... 123

17.	Павлюк Н. В. Аналіз теоретичних підходів до підготовки майбутнього сім'янина в педагогічній літературі.....	131
18.	Плотніков С. А. Шлях до реальної духовності.....	136
19.	Харченко Л. Г. Вікові етапи та чинники гендерної соціалізації дитини.....	145
20.	Цибулько Л. Г. Шляхи подолання дитячої безпритульності в Україні.....	153

НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

21.	Кальченко Л. В. Системно-комплексна організація превенції соціального сирітства в умовах територіальної громади міста.....	159
22.	Максимовська Н. О. Соціалізація особистості засобами анімації в сучасному дозвіллевому просторі.....	170
23.	Малахова М. И. Работа социального педагога с детьми по формированию правильной позиции к отцу в семьях разведенных родителей.....	176
24.	Харченко Л. П. Етична культура соціального педагога як умова морального виховання школярів.....	181

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ

25.	Алдакімова О. В. Семейные формы жизнеустройства детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей в современной России: история, опыт, перспективы.....	191
26.	Бондаренко В. В. Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.....	199
27.	Клочан Ю. В. Організація ігрової діяльності дітей з відхиленнями в розвитку.....	205
28.	Павлотенков Є. М., Волкова О. В. Теоретичні аспекти диференційованого підходу в профілактичній роботі з важковиховуваними підлітками.....	210
29.	Тунтуєва С. В. Характеристика критеріїв діагностики соціально-педагогічної реабілітації жінок, постраждалих від насильства в сім'ї.....	216
30.	Юрків Я. І. Методика соціально-педагогічної діагностики сім'ї.....	223

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

31.	Єрмакова С. С. Моделювання процесу професійної підготовки майбутніх викладачів ВТНЗ з використанням технологій випереджального розвитку.....	233

32.	Калько І. В. Особливості формування гендерної культури майбутніх фахівців.....	245
33.	Крючок Л. Н., Роман С. В. Подготовка будущих учителей к реализации современных задач практической части школьного курса химии.....	249
34.	Майборода А. О. Акмеологічні технології в підготовці майбутніх спеціалістів.....	256
35.	Цой І. М. Співробітництво з початковими спеціалізованими мистецькими навчальними закладами як невід’ємна частина управління якістю освітньої діяльності коледжу культури та мистецтв.....	264

ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

36.	Караман О. Л. Ресоціалізація неповнолітніх засуджених у пенітенціарних закладах: визначення поняття.....	270
37.	Краснова Н. П. Колектив співробітників пенітенціарного закладу.....	278
38.	Сідлецька В. О. Характеристика служби пробації як виду покарання, альтернативного позбавлення волі.....	292
	Відомості про автора	297

21. Синьов В. М. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців / В. М. Синьов, Г. О. Радов, В. І. Кривуша та ін. – К. : МП „Леся”, 1997. – 272 с. 22. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / [Уклад. О. В. Безпалько та ін.; Ред. А. Й. Капська та ін.]. – К. : УДЦССМ, 2000. – 258 с. 23. Социальная педагогика : словарь / Сост., автор и ред. Л. В. Мардахаев. – М. : МГСУ „Союз”, 2001. – 446 с. 24. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія та практика : монографія / С. Я. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 320 с. 25. Ярмыш И., Овсянникова Е., Штурхецкая Ю. Проблемы ресоциализации несовершеннолетних правонарушителей [электронный ресурс]. – режим доступа : <<http://www.rusnauka.com/>> – Загол. з екрану.

Караман О. Л. Ресоціалізація неповнолітніх засуджених у пенітенціарних закладах: визначення поняття.

У статті на основі міждисциплінарного підходу до процесу ресоціалізації дається визначення поняття ресоціалізації неповнолітніх засуджених у пенітенціарних закладах.

Ключові слова: ресоціалізація, неповнолітні засуджені, пенітенціарний заклад.

Караман Е. Л. Ресоциализация несовершеннолетних осужденных в пенитенциарных учреждениях: определение понятия.

В статье на основе междисциплинарного подхода к процессу ресоциализации дается определение понятия ресоциализации несовершеннолетних осужденных в пенитенциарных учреждениях.

Ключевые слова: ресоциализация, несовершеннолетние осужденные, пенитенциарное учреждение.

Karaman O. L. Resocialization of juvenile convicts in penal institutions: defining the notion.

The definition of the notion of resocialization of juvenile convicts in penal institutions is considered on the basis of interdisciplinary approach to the process of resocialization.

Keywords: resocialization, juvenile convicts, penal institution.

УДК 343.83

Краснова Н. П.

КОЛЕКТИВ СПІВРОБІТНИКІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ЗАКЛАДУ

Одним з критеріїв цивілізованості суспільства є соціальна справедливість, яка розглядається як створення однакових реальних

життєвих можливостей для прояву та здійснення інтелектуальних та творчих сил кожною особистістю. В останні роки нашої держави існують поступовий рух на шляху до цивілізованого суспільства, який проявляється у загальних тенденціях гуманізації та демократизації всього соціального життя. Соціальна справедливість стала ціннісною основою соціальної, соціально-педагогічної роботи, яка зорієнтована на захист кожної людини від дискримінації, будь-яких форм приниження людської гідності.

Особливої уваги потребує захист тих груп населення, котрі не в змозі самотійно себе захистити. До них, безумовно відносяться засуджені (особливо неповнолітні засуджені), які знаходяться у ізоляції та позбуті частини громадянських прав і тому не в змозі самотійно себе обстоювати.

Проблеми соціальної, соціально-педагогічної роботи у пенітенціарній сфері у вітчизняній літературі розроблені недостатньо. В більш або меншому ступені питання даної теми розроблені у дослідженнях суміжних дисциплін Г. Аванесов, В. Дуюнова, В. Лункова розглядають теоретичні аспекти кримінології. Дослідженням злочинності як однієї з форм девіантної поведінки присвячені роботи Б. Голубцова, А. Ковальової, В. Панкратова. Структура та діяльність пенітенціарних систем досліджують А. Зубков, Л. Беляєва, В. Філіпов. Глибоко питання особистості злочинця та становлення його „злочинної кар'єри” відображені у роботах В. Кудрявцева, а визначенню методів спілкування із засудженими присвячено дослідження В. Стуканова.

У цілому, можна стверджувати, що спеціальна література з теорії та методики пенітенціарної педагогіки на сьогодні відсутня, а якщо існують якісь свідчення, то як правило, вони наводяться лише у розділах, які характеризують форми девіантної поведінки. Все це обумовило вибір теми нашої статті, мета якої – розкрити значення колективу співробітників пенітенціарного закладу як основного суб'єкту та об'єкту виховного процесу.

Ефективність процесу виправлення засуджених багато в чому залежить від організації колективу співробітників пенітенціарного закладу. Колектив співробітників виправної установи – об'єднання всіх працівників, що здійснюють спільну трудову діяльність в державній установі згідно їх функціональним обов'язкам.

Ефективність процесу виправлення засуджених багато в чому залежить від організації колективу співробітників пенітенціарного закладу. Колектив співробітників виправної установи – об'єднання всіх працівників, що здійснюють спільну трудову діяльність в державній установі згідно їх функціональним обов'язкам.

Як і будь-який соціальний організм, колектив співробітників пенітенціарного закладу має свою структуру, яка включає:

а) первинні колективи – ради вихователів загонів, що складаються з начальників загонів, прикріплених до загонів вчителів школи, майстрів профтехучилища, інженерно-технічних та інших працівників;

б) загальний колектив співробітників пенітенціарного закладу, об'єднуючий в своєму складі первинні колективи, колективи загонів і служб колонії.

Первинні колективи (ради вихователів загону) складаються з 7-9 чоловік.

Діяльність ради вихователів охоплює практично всі напрями виховного процесу: організацію індивідуальної роботи (в першу чергу з важковиховуваними); роботу по дотриманню засудженими режимних вимог; профілактику правопорушень; залучення засуджених в загальноосвітнє і професійно-технічне навчання; організацію трудового виховання в умовах ринкової економіки; психологічне забезпечення виховного процесу; організацію безпеки і соціальної допомоги засудженим та ін.

Крім того, члени ради вихователів вносять на розгляд методичної ради пенітенціарного закладу пропозиції по вдосконаленню форм і методів виховної роботи із засудженими, обговорюють кандидатури на умовно-дострокове звільнення, напрям в колонію-поселення, право засуджених на бесконвойное пересування. Ними ухвалюється також рішення за оцінкою діяльності керівників і членів самодіяльних організацій, ланкових, старших днювальних, бригадирів та ін.

У первинних колективах виникають свої соціально-психологічні явища: думки, групові переконання, настрої, лідерство, традиції і тому подібне. Якщо керівники вчасно не обернуть на це увагу, то можуть виникнути групова замкнутість, корпоративність. Все це чревато порушенням контактів між первинними колективами, відокремленням співробітників, руйнуванням їх єдності та узгодженості у наданні вимог до засуджених, що може негативно відбитися на об'єднанні й працездатності загального колективу.

Загальний колектив співробітників колонії має певну структуру.

Структурними ланками такого колективу є працівники відділів і служб, включаючи виховний відділ, відділ безпеки і оперативної роботи. Кожен з цих підрозділів вирішує групу питань, які органічно входять в загальний комплекс роботи із засудженими. Отже, загальний успіх залежить як від кожної з цих структурних ланок, так і від взаємодії між ними.

Відділ виховної роботи із засудженими організовує етичне, естетичне, правове виховання; веде культурно-масову і фізкультурно-спортивну роботу; організовує вільний від роботи і навчання час засуджених; здійснює забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей у всіх аспектах виховної роботи, що проводиться із засудженими, гуманізацію і демократизацію умов відбування покарання.

Відділ безпеки і оперативної роботи забезпечує безпеку і соціально-правову захищеність засуджених, встановлений в установі порядок, здійснює профілактичну роботу з попередження правопорушень з боку засуджених, веде нагляд за ними, попереджає недоволені зв'язки і злочини, забезпечує дотримання правил поведінки в колонії.

Виробнича служба промислових підприємств виправних установ організовує трудові процеси і трудове виховання в умовах ринкової економіки, виробничо-масову роботу засуджених, розвиває у них позитивне відношення до праці, людей праці, формує трудові навички і уміння. Від того, як буде організована праця у пенітенціарному закладі, якими будуть відносини і дисципліна в процесі цієї праці, чи буде скорочено безробіття, значною мірою залежить ефективність всього виховного процесу.

Обліково-фінансовий сектор (бухгалтерія) впливає на процес виховання через сферу економіки, економічного обліку і контролю, матеріальної зацікавленості; забезпечує отримання кожним засудженим такого заробітку, який би точно відповідав його виробленню; контролює, щоб всі утримання проводилися законно і своєчасно, а грошові суми переводилися лише тим, кому належить. Вся ця робота повинна проводитися в умовах гласності й сприяти розвитку у засуджених зацікавленості в результатах своєї праці.

Колектив вчителів загальноосвітньої школи здійснює педагогізацію виховного процесу, навчання засуджених і їх виправлення в процесі викладання, проводить позакласові заходи. Володіючи спеціальними педагогічними знаннями, надає істотну допомогу співробітникам інших служб в їх роботі із засудженими, веде пропаганду педагогічних знань в колективі вихователів.

Колектив співробітників професійно-технічного училища організовує професійну підготовку засуджених по корисних спеціальностях з урахуванням потреб ринкової економіки.

Психологічна служба і її діяльність є одним з важливих умов реформування кримінально-виконавчої системи. Основні напрями роботи психологів: діагностика психологічних особливостей засуджених, розробка рекомендацій по індивідуалізації процесу їх виправлення; прогнозування і попередження деструктивної поведінки засуджених; надання консультативної та психокорекційної допомоги засудженим; вивчення соціально-психологічних явищ в середовищі колонії, виявлення лідерів засуджених, конфліктних ситуацій; психологічна підготовка засуджених до життя на волі.

Соціальні працівники колонії розробляють плани по наданню соціальної допомоги співробітникам і засудженим; проводять дослідження соціальних процесів в підрозділі виправного закладу; прогнозують і моделюють розвиток соціальних ситуацій в колонії; розробляють та організовують добродійні заходи, здійснюють соціальну підготовку засуджених до звільнення тощо [7].

Колектив співробітників пенітенціарного закладу має ряд *особливостей*. Виділяють наступні особливості колективу співробітників виправного закладу.

1. Яскраво виражена виховна мета діяльності, коли один і той же колектив покликаний забезпечувати виконання кримінального покарання з тим, щоб воно не тільки було карою за здійснений злочин, але й

виправляло засуджених. Досягнення такої мети вимагає від співробітників, що не є вихователями, участі в педагогічному процесі („кожен співробітник – вихователь”), але разом з тим має небезпеку перетворення вихователів у адміністраторів.

2. Різноманітність його складу, оскільки у пенітенціарному закладі працюють багато людей, зайнятих в різних службах, на виробництві колонії, в школі і профтехучилищі, які розрізняються за віком, спеціальністю, рівнем підготовленості тощо. Для об'єднання їх в колектив вихователів необхідна велика робота, навчання основам психології й педагогіки, кримінально-виконавчого права, методиці роботи із засудженими. Потрібна і морально-психологічна підготовка співробітників пенітенціарного закладу до виконання виховних функцій.

3. Організація колективу співробітників пенітенціарного закладу працює на основі принципу єдності та субординації. Організатором і керівником цього колективу є начальник пенітенціарного закладу – єдиноначальник. Найбільш підготовлений в теоретичному відношенні, такий, що глибоко знає цілі кримінально-виконавчої політики і завдання даної установи, він покликаний формувати громадську думку в колективі, спиратися на нього. У його роботі єдиноначальність повинна поєднуватися з колегіальністю. Всі співробітники колонії займають різне службове положення: одні є начальниками, інші – підлеглими. Це вимагає дотримання строгої субординації в їх взаєминах, беззаперечного виконання наказів і розпоряджень начальника. Проте це не виключає живого, близького спілкування начальника з підлеглими.

4. Колектив співробітників пенітенціарного закладу наділений владними повноваженнями по відношенню до засуджених. Представникам колективу співробітників законом надані великі права по регламентації життя, праці, навчання і спілкування засуджених, якими вони повинні уміти користуватися. Разом з тим співробітники повинні враховувати, що ізоляція засуджених від суспільства, недолік контактів підсилюють потребу останніх в спілкуванні з ними.

Практична діяльність виправних установ свідчить про те, що колектив співробітників не завжди є колективом вихователів, хоча основною функцією якого є виховна. Пов'язано це з тим, що оцінка діяльності відділів і служб, що склалася, різна і важко співвідноситься: на виробництві – виконання плану, в ПТУ – навчання спеціальності, в загоні – порядок і дисципліна, в школі – успішність тощо. Така оцінка їх діяльності приводить до нівелювання основної мети діяльності колонії – виправлення засуджених. Досягнення цієї мети посилено тільки колективу односторонців, що спрямовує свої зусилля на виховання кожного засудженого.

Щоб колектив співробітників став колективом вихователів, необхідна систематична, постійна, копійка робота адміністрації по його формуванню і об'єднанню, яка припускає: формування морально-психологічного клімату в колективі співробітників; вироблення єдиної для всіх співробітників ціннісної орієнтації з приводу основних питань

діяльності установи, витікаючої з принципів виправної політики; формування у співробітників професійної спрямованості; вироблення і введення в дію чітко продуманої системи виховної роботи із засудженими.

Морально-психологічний клімат в колективі виражається у вигляді групових відчуттів, переживань, взаємин між людьми. У виправних установах, в яких стабільно зберігаються високі результати у виховній роботі із засудженими, як правило, створений колектив співробітників із здоровим морально-психологічним кліматом. У ньому переважає атмосфера взаємного розуміння, товариського відношення один до одного, що поєднується з дисципліною, принциповістю і відповідальністю за результати діяльності.

Вироблення єдиної системи ціннісних орієнтації здійснює адміністрація. В даному випадку основна увага приділяється науковому розумінню характеру і значенню боротьби із злочинністю, ясній оцінці ролі виправних установ в системі правоохоронних органів. Ці уявлення, відносини і оцінки перетворюються на ціннісну орієнтацію співробітників, якщо будуть спиратися на знання особи, правового положення засудженого і дійсних причин злочинів, на етичні норми суспільства [6].

Одним з аспектів, що впливають на організацію колективу вихователів, є формування професійної спрямованості співробітників. Вона представляє сукупність властивостей особи працівника, що визначають стійку і сильну прихильність людини до обраної діяльності. Оскільки в установі ця діяльність пов'язана з виправленням засуджених, то можна говорити про професійно-педагогічну спрямованість.

Професійно-педагогічна спрямованість виражається:

- в усвідомленні співробітниками соціальної значущості своєї праці, глибокому переконанні у необхідності виконуваної роботи;
- чуйному, щирому, справедливому і вимогливому відношенні до засуджених, що виключає формалізм, а проявляє оптимістичний підхід до особи засудженого;
- прагненні співробітників до вдосконалення педагогічної, професійної майстерності.

Вироблення і введення в дію чітко продуманої системи виховної роботи із засудженими припускає вірну організацію їх життєдіяльності, індивідуальної виховної роботи, самодіяльних організацій тощо.

У передових установах країни особлива увага приділяється службовій адаптації молодих співробітників, що прийшли на роботу до установи з учбових закладів, їх професійному становленню як вихователів. Дієвим засобом вирішення цієї проблеми є наставництво.

Підвищення узгодженості виховної діяльності співробітників багато в чому залежить від постійного вдосконалення їх професійної майстерності, розширення сфери знань з педагогіки, психології, права, від оволодіння передовим досвідом. Тільки в результаті цілеспрямованої систематичної роботи колектив співробітників може перетворитися на колектив вихователів. Це по суті справи – колектив однодумців. Основна

мета його діяльності – виправлення засуджених. Такий колектив в достатній мірі володіє професійною майстерністю, єдиною методикою виховної роботи, реалізує практично єдині режимно-педагогічні вимоги. Для такого колективу властиве зацікавлене відношення до загальних результатів роботи.

Спільна діяльність є передумовою об'єднання співробітників в колектив вихователів. Єдність в досягненні поставленої мети – необхідний компонент виховної діяльності. Єдність поглядів, єдина педагогічна позиція членів колективу є найважливішим показником того, наскільки останній є колективом єдиномисливців. Це виражається у відборі засобів, форм і методів виховної роботи, в стилі взаємин із засудженими, в мірі довіри до них.

Таким чином, колектив вихователів виправної установи – це об'єднання людей, що володіють достатньою професійною майстерністю, згуртованих загальною виховною метою, таких, що проявляють єдність дій у виховній роботі, прагнучих до максимального результату у виправленні засуджених.

Діяльність колективу вихователів багато в чому залежить від успішної взаємодії між відділами і службами при вирішенні будь-яких питань, особливо організації виховного процесу із засудженими. На жаль, в багатьох підрозділах рівень такої взаємодії низький, відсутня належна узгодженість між співробітниками при організації виховних дій, не дотримується єдність режимно-педагогічних вимог до засуджених. Так, при здійсненні дисциплінарної практики співробітники оперативного і режимного відділів часто не враховують думку начальників загонів як безпосередніх організаторів виховного процесу, спостерігається захоплення крайніми заходами накладення стягнень. Начальник установи, його заступники, керівники відділів і служб погано інформовані про дійсне положення справ в загонах [8].

Подібний підхід порушує одну з основних вимог формування колективу співробітників як колективу виховного, а саме: націленість його на виконання головного завдання – виправлення засуджених.

Взаємодія, як правило, здійснюється в масових та індивідуальних формах. До масових форм відносяться: загальні збори співробітників, на яких вирішуються проблеми підвищення ефективності діяльності колонії; робота в методичних радах, радах вихователів загонів; оперативні наради при начальнику колонії, виробничі наради; педагогічні ради в школах; науково-практичні семінари і конференції та ін. До індивідуальних форм відносяться: бесіди керівників установ із співробітниками різних відділів і служб, в яких розглядаються питання взаємодії; бесіди співробітників між собою з метою обміну інформацією про поведінку і діяльність засуджених; вирішення питань відвідуваності та успішності засуджених в загальноосвітній школі й ПТУ та ін.

Вказані форми взаємодії однакові для працівників всіх підрозділів установи. В той же час особлива роль в цьому процесі належить відділу

(відділенню) виховної роботи, який, по суті, є суб'єктом організації такої взаємодії.

Успішне вирішення завдань з підтримки порядку і зміцненню змісту режиму засуджених у виправних установах багато в чому визначається діяльністю оперативного і режимного відділів, співробітники яких зобов'язані виступати перед засудженими з доповідями по питаннях зміцнення режиму і дисципліни, роз'яснення законодавства, обов'язків засуджених, правил їх поведінки, а також знайомити їх з умовами відбування покарання, традиціями установи, особливостями режиму.

Спільно з начальниками загонів співробітники оперативно-режимного відділу проводять лекції й доповіді з юридичних питань, індивідуальні бесіди; беруть участь у випуску стінгазет і передачах місцевого радіомовлення, що мають на меті розвиток правової свідомості засуджених, виховання відчуття відповідальності за досконалу провину, вироблення дисциплінованості, дотримання вимог адміністрації установи; стежать за постійним оновленням стендів, присвячених правовій пропаганді. Текстові написи, фотографії, таблиці та діаграми на цих стендах розповідають про основні обов'язки засуджених, про гуманність законів по відношенню до правопорушників, що твердо встали на шлях виправлення, про законодавчі акти в цій області та про тих, хто заслужив помилування, умовне або умовно-дострокове звільнення; розповідають про осіб, що повинилися і достроково погасили позови, присвячують їм випуски стінних газет, „блискавки”, радіогазети, оформляють стенди під рубрикою „На свободу з чистою совістю”.

Співробітники відділу (відділення) виховної роботи, взаємодіючи з працівниками оперативно-режимного відділу, активно використовують виховні можливості колективу засуджених, проявляють постійну турботу про його згуртованість і авторитет, про забезпечення гласності роботи, що проводиться, по зміцненню режиму і її результатів. У цих умовах в установах і загонах широко використовуються такі форми, як загальні збори засуджених, на котрих обговорюються стан дисципліни і завдання по її зміцненню; заслуховуються звіти засуджених на засіданнях наглядової комісії, рад вихователів, атестаційної комісії, рад колонії й загонів. Взаємодія співробітників відділу (відділення) виховної роботи, викладачів загальноосвітніх шкіл і професійно-технічного училища здійснюється у декількох напрямках:

- взаємна інформація: викладачі шкіл постійно інформують вихователів про відношення того або іншого засудженого до навчання, про його дисципліну, здібності, риси вдачі, схильності, гідність і недоліки; начальники загонів регулярно повідомляють викладачам ПТУ і вчителям школи про виробничу діяльність, про особливості особи засудженого, його поведінки в побуті й на виробництві, участі в суспільному житті загону і колонії;
- сумісна підготовка і проведення заходів в масштабі загону, класу, школи. Сюди ж можна віднести і участь вихователів засуджених в

діяльності педагогічних рад шкіл і ПТУ, де вони спільно обговорюють заходи заохочення і покарання тих або що інших вчать, методи сумісної дії на них, визначають відношення окремих осіб до навчання, виявляють особливості їх поведінки;

- проведення спільної індивідуальної роботи, сумісне вивчення особи засудженого-учня;

- залучення співробітників виробничої служби до виховної роботи. У тісному контакті з вихователями працюють начальники цехів, майстри і інші інженерно-технічні працівники винні: роз'яснювати значущість ринкової економіки в сучасних умовах, забезпечувати участь засуджених в суспільно корисній праці, в трудовому змаганні; брати участь в організації рейдів за якість продукції, що випускається, економії сировини; випускати радіогазету, присвячену пропаганді передового досвіду виробництва, проведенню занять в школі передового досвіду; розвивати раціоналізаторську роботу серед засуджених, створювати в загонах групи з раціоналізації й винахідництва, обладнати стенди з цієї тематики тощо [5].

Величезну роль в формуванні у засуджених вірного відношення до праці грають такі форми, як заняття в школі з вивчення основ ринкової економіки, в школі передового досвіду, лекції, доповіді, бесіди на виробничо-технічні та економічні теми. Начальники загонів і співробітники виробничої служби, розкриваючи перед засудженими антигромадську сутність злочинів, виховують у них нетерпимість до дармоїдства, показують на конкретних прикладах необхідність чесного трудового життя.

Важливе значення у виправленні засуджених має участь в цій справі громадськість. Представники трудових колективів і організацій надають допомогу в проведенні конкурсів професійної майстерності, оглядів за економію і ощадливість. Нерідко спільно з шефами розробляються умови підведення підсумків трудового змагання. У багатьох пенітенціарних закладах спільно з шефами організовується культурно-масова робота.

Позитивний досвід виправних установ доводить, що участь шефів, представників інтелігенції, релігійних конфесій в роботі ради вихователів, організації самовиховання, в проведенні загальних зборів засуджених, їх виступи з доповідями, лекціями, бесідами дають позитивні результати у виховній роботі.

Практика переконує, що взаємодія відділів і служб в процесі виправлення засуджених значно підвищує результативність виховної роботи, сприяє об'єднанню колективів відділів і служб в єдиний колектив підрозділу. Таким чином, створюється новий якісний стан – колектив вихователів засуджених [8].

Виховна дія у виправній колонії визнається засобом духовного впливу на засудженого, спробою поліпшити його особу за період відбування позбавлення волі шляхом цілеспрямованої виправної дії, відновлення або надання засудженому навичок вірної орієнтації в системі духовно-етичних цінностей, психологічній чи іншій підготовці

до ведення соціально корисного способу життя після звільнення з місць позбавлення волі.

Абсолютно очевидно, що ув'язнені виправних установ є специфічною категорією громадян – це перш за все злочинці, покарані судом за протиправні дії.

Багаторічні спостереження за засудженими показали, що зміна соціального статусу, соціальних ролей засуджених, як правило, відбивається на стані їх психічних і етичних властивостей і якостей.

У більшості своїй поведінка ув'язнених відрізняється низькими етично-моральними якостями, егоїстичністю, слабо розвиненими духовними потребам і нездатністю до співпереживання. Багато категорій засуджених, особливо рецидивісти, характеризуються такими, що розвинулися в результаті тривалого злочинного способу життя злісністю, мстивістю, брехливістю, ослабленою здатністю чинити опір антигромадським і аморальним потягам, порочними пристрастями.

Для злочинця характерна завищена самооцінка своєї особи і неповага до прав і гідності інших людей; гіпертрофоване захоплення матеріальними благами в збиток духовності; нерозвиненість духовної сфери і уклін перед культом насильства і жорстокості. В той же час окремі якості особи злочинця знаходяться на цілком задовільному рівні. Це патріотизм, особиста хоробрість, пошана до старших, любов до дітей, споріднені відчуття, узи товариства тощо [3].

Злочинність – це негативне соціально-правове явище, що існує в людському суспільстві, має свої закономірності, кількісні і якісні характеристики, негативні для суспільства, людей наслідки і що вимагають ухвалення до неї специфічних суспільних заходів.

Кримінологія розглядає особу злочинця як сукупність інтегрованих в ній соціально значущих негативних властивостей, що утворюються в процесі багатообразних і систематичних взаємодій з іншими людьми, в той же час враховується соціальний характер особи злочинця і розглядається як член суспільства, соціальних груп або інших спільнот, як носій соціально типових рис, однак, включення злочинця в активне і корисне групове спілкування виступає як важлива умова виправлення. Особа злочинця є індивідуальною формою буття несприятливих суспільних явищ і процесів. Як початкове положення визнається, що людина не народжується, а стає злочинцем за несприятливих умов формування її особи. Злочинець – це особа із значно вищим рівнем тривожності і невпевненості в собі, імпульсній і агресивності, відчуженості від суспільних цінностей і корисного спілкування [6].

Для вірного розуміння становлення особи злочинця необхідно враховувати, що несприятливі умови її формування не безпосередньо породжують злочинну поведінку, вони обумовлюють внутрішній духовний світ, психологію особи, які, у свою чергу, стають самостійним і активним чинником, опосередковуючим подальший вплив соціального

середовища. Кожен індивід як особа – це продукт не тільки існуючих відносин, але й свого власного розвитку і самосвідомості.

Основним призначенням пенітенціарної системи є виправлення злочинців і запобігання здійсненню ними нових злочинів після звільнення з місць позбавлення волі. При цьому виправлення засуджених у закладах пенітенціарної системи розуміється як їх етична переорієнтація і розглядається не тільки як мета, але і як процес і результат соціально-виховної дії на засуджених [9].

Виховання як функція властиво самій природі людського суспільства. Завдяки вихованню, а не генетичній програмі передаються з покоління в покоління досвід життя і діяльності, правила і норми гуртожитку, уявлення про навколишній світ і місце людини в ньому. Виховання є явище соціальне; воно існуватиме, поки існує людство.

До недавнього часу виховання розглядалося як дія, вплив, в кращому разі як керівництво розвитком виховуваного. При цьому в розрахунок не приймалася активність, саморух об'єкту виховання. В даний час активно розробляється ідея співпраці, заснована на довірчих відносинах між педагогом і вихованцями. Під вихованням розуміється спільна діяльність, взаємодія вихователів і вихованців, результатом якої повинні бути зміна, формування і розвиток в заданому напрямі вихованця, з урахуванням його здібностей, інтересів, спрямованості. Виховання – двосторонній процес, що складається з педагогічної діяльності суб'єкта і діяльності об'єкту виховання. Останнє включає переробку і засвоєння знань, соціального досвіду, традицій, способів її здійснення, задоволення фізичних і духовних потреб, формування відчуттів, емоцій, волі і навичок етичної поведінки. Ці елементи і є основою самозмінення особи, її розвитку, тобто зміни людини від нижчих до вищих рівнів життєдіяльності. Друга складова процесу виховання – це педагогічна діяльність суб'єкта, під якою слід розуміти як передачу вихованцям знань, умінь і навичок, так і організацію їх життя і діяльності, етичної поведінки. Вона, у свою чергу, складається з двох складових: перша включає підготовку суб'єкта до процесу дії, власну і професійну підготовку; переробку наукових і практичних знань, трудових та інтелектуальних умінь і навичок; побудова моделі організаційної дії з об'єктом. Друга є організацією самого виховного процесу, включення вихованців в такі види діяльності і системи відносин, за допомогою яких і повинні бути реалізовані цілі виховання.

Залежно від рівня педагогічної системи виділяють п'ять рівнів виховання: суспільство в цілому – перший рівень; виховні системи і установи – другий рівень; окремі виховні групи і колективи – третій рівень; вихователь-вихованець – четвертий рівень; і сам вихованець, коли він з об'єкту дії перетворюється на суб'єкт власного виховання (самовиховання), – п'ятий рівень [7].

Формування особи відбувається під впливом соціального середовища, обставин, спеціально організованого педагогічного процесу,

окремих груп, колективів і осіб. Це і є виховний процес, а його результат – соціалізація особи, яка розуміється як процес засвоєння людиною суспільних відносин і соціального досвіду.

Засуджені є специфічним об'єктом виховних відносин. За ступенем виправлення засуджених прийнято розділяти на три групи. Перша – встав на шлях виправлення. Засуджені даної групи характеризуються позитивним відношенням до праці, дотриманням режиму тощо. Друга група – твердо встав на шлях виправлення і третя – довів своє виправлення.

Процес виправлення засуджених здійснюється в жорстких правових рамках, що обумовлене як специфікою самого об'єкту дії (засуджені), так і їх правовим статусом. Строгі правові рамки несуть в собі позитивний виховний потенціал, вони сприяють виробленню відповідного відношення до закону, до вимог і традицій суспільства, формують дисциплінованість і відповідальність, уміння співвідносити свої потреби і можливості з потребами інших людей, груп, колективів [1].

Залежність виправлення засудженого від характеру і спрямованості його діяльності виражає об'єктивно існуючі зв'язки і відносини та виступає як закономірність процесу виправлення. Коли говориться про працю як засіб виховання, то перш за все мається на увазі суспільна сторона трудової діяльності, бо вирішальне значення праці на формування особи людини визначається не кількістю витраченої енергії, а характером зв'язків людини в процесі праці і через працю з іншими людьми, з суспільством в цілому. Виховання засудженого – це перш за все етичне виховання. В процесі суспільної корисної праці формуються основні етичні якості особи: працьовитість, сумлінне ставлення до праці, потреба вести чесний спосіб життя, турбота про збереження суспільного надбання і пошани до особистої власності, колективізм, товариська взаємодопомога, розуміння цінності особи і пошана до неї, дисциплінованість і самодисципліна. Праця володіє такими якостями, як постійність, систематичність. Ні кіно, ні радіо, ні організаційно-пропагандистські заходи не можуть дорівнювати впливові дії на людину, оскільки вона покликана забезпечити матеріальні і духовні потреби суспільства, що постійно зростають, в цілому і складових його індивідів, оскільки праця є та сфера життєдіяльності індивіда, в якій він не тільки витрачає енергію і сили, але і черпає джерела задоволення потреб; не тільки віддає, але і набуває, бо саме в праці він здатний найповніше розкрити свою творчу індивідуальність, забезпечити зростання своїх творчих сил і здібностей, виразити себе через суспільне покликання. Праця може бути використана як засіб вивчення особи і як перевірка ефективності виховного процесу. Саме у конкретних трудових ситуаціях розкривається внутрішній зміст людини, його дійсні моральні і вольові якості, що не завжди можна розпізнати в звичайній обстановці.

У практиці пенітенціарних установ однієї з провідних форм виховної дії на засуджених завжди була трудова діяльність. Проте останнім часом відбувся зсув акцентів у виховній роботі із засудженими,

що підкреслюється і зміною назви пенітенціарних установ – замість „виправно-трудовах”, колонії називаються „виправними”, тим самим визначається роль підвищення загальноосвітнього і культурного рівня в реабілітації засуджених.

Для виправлення засуджених в процесі соціально-реабілітаційної роботи з ними слід виділити наступні напрями виховної дії: *етичне, правове, трудове, фізичне, духовне, етичне, освітнє*.

У процесі підвищення *освітнього рівня* зростає загальна культура засуджених, отже, даний напрям виховної дії зачіпає практично всі аспекти особи засудженого: етичний, правовий, трудовий, етичний та ін.

Етичне виховання засуджених повинно включати не тільки *етичну* і *моральну* дію, але і навчання елементарним правилам *етикету*, прийнятим в цивілізованому суспільстві. Одним з перших найбільш видних критеріїв результатів виховної дії можна рахувати зовнішні прояви ввічливості, пошану до іншої людини [7].

У виправних установах, враховуючи запущений в педагогічному відношенні контингент, дуже важливо починати виховну роботу з елементарної ввічливості. Організацію виховної роботи із засудженими необхідно починати з етикету, при цьому враховувати, що вимоги ввічливого звернення повинні бути однакові як для засуджених, так і для співробітників виправної установи. Тільки на цій основі можна здійснювати весь комплекс виховних заходів і створювати сприятливі соціально-педагогічні умови для виправлення.

Духовне виховання у виправних установах, повинне займати особливе місце, оскільки воно орієнтоване на загальнолюдські етичні цінності. До цих цінностей є й інші шляхи (правові, виховні, етичні та ін.), але духовне виховання, – самий близький шлях, воно може дати процесу виправлення особи дуже багато що. Вірне відношення до духовного виховання адміністрації виправних установ, сприяння цьому напрямку може підняти рівень виховної роботи на якісно новий ступінь.

У соціально-педагогічній роботі із засудженими не можна не враховувати каральний елемент покарання. Проте в діяльності пенітенціарної установи необхідно розглядати кару не як мету покарання, а як один із засобів, сприяючих виправленню і перевихованню засуджених. Якщо кара не підпорядкована цілям виховання, вона втрачає своє головне призначення. В умовах виконавської системи кара повинна бути повністю позбавлена елементів жорстокості, мстивості і приниження людської гідності. До того ж каральну дію яка дасть потрібний результат, буде правильно сприйнято засудженими тільки в тому випадку, якщо вона має законний характер, справедливо та педагогічно доцільна. Інше розуміння кари приводить до необґрунтованого посилення режиму виконання покарання, зловживання заходами дисциплінарної дії. Це обумовлює необхідність зваженого рішення про застосування тих або інших покарань засуджених як заходу виховної дії.

Для ефективності виховної роботи необхідно враховувати неоднорідність осіб, що відбувають покарання. Індивідуальний підхід до засудженого – це підхід до людини з урахуванням конкретних індивідуальних особливостей і індивідуальності в цілому. Облік особливостей піднімає індивідуальний підхід до рівня особового підходу. Індивідуальна робота з особами, позбавленими свободи, повинна бути стрижнем всієї виховної роботи через декілька обставин, зокрема, це негативне, педагогічно несприятливе середовище засуджених в пенітенціарній установі; система правових обмежень; підвищена роль примушення тощо.

Література

1. **Антонян Ю.** Мотивация поведения осужденных: монография / Ю. Антонян, Е. Кальницына. – М. : ЮНИТИ-ДАНА : Закон и право, 2009. – 143 с. 2. **Бочарова В.** Педагогика социальной работы / В. Бочарова. – М. : Владос, 1994. – 124 с. 3. **Галагузова Ю.** Социально-педагогическая реабилитация осужденных в процессе их профессиональной подготовки / Ю. Галагузова. – Екатеринбург, 2000. – 364 с. 4. **Зверева І. Д.** Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: монографія / І. Д. Зверева. – К. : Логос, 1998. – 416 с. 5. **Социальная работа с осужденными : учебное пособие /** Под ред. В. И. Жукова, М. А. Галагузовой. – М. : Изд-во МГСУ, 2002. – 256 с. 6. **Кузнецов М.** Практическое обучение специалистов по социальной работе для уголовно-исполнительной системы / М. Кузнецов. – Екатеринбург, 2005. – 291 с. 7. **Литвишков В. М., Митькина А. В.** Пенитенциарная педагогика : курс лекций / В. М. Литвишков, А. В. Митькина. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2004. – 400 с. 8. **Профессиональная переподготовка сотрудников УИС по социальной работе с осужденными: опыт и перспективы.** – Владимир, 2006. – 261 с. 9. **Социальная работа в пенитенциарных учреждениях : учебное пособие /** Под ред. А. Н. Сухова. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж : Изд-во НПО „МОДЭК”, 2008. – 384 с.

Краснова Н. П. Колектив співробітників пенітенціарного закладу.

У цій статті надається поняття колективу співробітників виправної установи; характеризуються служби та відділи працівників колонії; показано педагогічні механізми перетворення колективу співробітників у колектив вихователів; аналізуються деякі педагогічні аспекти, а також розкривається значення колективу співробітників пенітенціарного закладу як основного суб'єкту та об'єкту виховного процесу.

Ключові слова: колектив співробітників виховної установи; педагогічні механізми перетворення колективу співробітників у колектив вихователів; педагогічні аспекти роботи у пенітенціарному закладі.

Краснова Н. П. Колектив сотрудников пенитенциарного учреждения.

В данной статье дается понятие коллектива сотрудников исправительного учреждения; характеризуются службы и отделы работников колонии; показаны механизмы преобразования коллектива сотрудников в коллектив воспитателей; анализируются некоторые педагогические аспекты работы, а также раскрывается значение коллектива сотрудников пенитенциарного учреждения как основного субъекта и объекта воспитательного процесса.

Ключевые слова: коллектив сотрудников исправительного учреждения; педагогические механизмы преобразования коллектива сотрудников в коллектив воспитателей; педагогические аспекты работы в пенитенциарном учреждении.

Krasnova N. P. The staff of the penitentiary institution.

This article explains the concept of collective of employees of correctional institutions; are characterized by the services and departments of workers of the colony, the mechanisms of transformation of the collective of employees in the staff of educators; consider some of the educational aspects of work as well as the value of the personnel of penitentiary institutions as the main subject and the object of the educational process.

Keywords: the staff of the correctional institution; pedagogical mechanisms of transformation of the collective of employees in the staff of educators; educational aspects of work in a penal institution.

УДК 343.847

Сідлецька В. О.

**ХАРАКТЕРИСТИКА СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ ЯК ВИДУ
ПОКАРАННЯ, АЛЬТЕРНАТИВНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ**

Пробація є видом кримінального покарання, не пов'язаного із позбавленням волі, що передбачає дотримання засудженим певних умов і обмежень, перебування під наглядом спеціально визначеної для цього особи (державного службовця або представника громадськості), проведення з ним реабілітаційної роботи та надання засудженому комплексу соціальних послуг. Пробацію можна розглядати як кримінальне покарання, як нагляд за засудженою особою протягом випробувального терміну і як систему соціальної роботи із засудженим, що здійснюється за вироком суду і спрямована на його виправлення, соціальну реабілітацію та адаптацію до умов життєдіяльності.

На жаль, на сьогоднішній день Верховною Радою поки що не ухвалений законопроект „Про пробацію” (хоча давно очікує свого